

Az Európai Közösség és a kelet- és dél-afrikai államok között létrejött ideiglenes gazdasági partnerségi megállapodás végrehajtása a Zimbabweben kialakult jelenlegi helyzet fényében

Az Európai Parlament 2013. január 17-i állásfoglalása az Európai Közösség és a kelet- és dél-afrikai államok közötti ideiglenes gazdasági partnerségi megállapodás (IEPA) végrehajtásáról, különös tekintettel Zimbabwe jelenlegi helyzetére (2013/2515(RSP))

Az Európai Parlament,

- tekintettel a 2012. május 14. óta ideiglenesen alkalmazott, egyrészt Madagaszkár, Mauritius, a Seychelle-szigetek és Zimbabwe, másrészt az Európai Közösség között létrejött ideiglenes gazdasági partnerségi megállapodásra;
 - tekintettel az egyrészt az afrikai, karibi és csendes-óceáni országok (AKCS), másrészt az Európai Közösség és tagállamai közötti, 2000. június 23-án Cotonouban aláírt partnerségi megállapodásra (Cotonoui Megállapodás),
 - tekintettel az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezményre (GATT), és különösen annak XXIV. cikkére,
 - tekintettel az ENSZ 2000. szeptember 8-i Millenniumi Nyilatkozatára, amely meghatározza a millenniumi fejlesztési célokat,
 - tekintettel az egyrészt a kelet- és dél-afrikai államok, másrészt az Európai Közösség és tagállamai közötti gazdasági partnerségi megállapodás kereteit létrehozó átmeneti megállapodásról szóló, 2009. március 25-i állásfoglalására¹,
 - tekintettel a Dél-afrikai Fejlesztési Közösség rendkívüli csúcstalálkozójának 2012. június 1-jei közleményére,
 - tekintettel a Tanács Zimbabwe-ről szóló, 2012. július 23-i következtetéseire és a Zimbabwevel szembeni korlátozó intézkedésekről szóló, 2012/124/CFSP végrehajtási határozatára²,
 - tekintettel eljárási szabályzata 110. cikkének (2) bekezdésére,
- A. mivel a Cotonoui Megállapodás kereskedelmi együttműködésről szóló fejezete, amely alapján az EU nem kölcsönös kereskedelmi kedvezményeket nyújt az AKCS-országok számára, 2007. december 31-én lejárt, és ettől az időponttól a helyzet nem felel meg a Világkereskedelmi Szervezet szabályainak;
- B. mivel a gazdasági partnerségi megállapodások olyan WTO-kompatibilis megállapodások, amelyek célja a regionális integráció kereskedelemfejlesztés, fenntartható növekedés és a szegénység csökkentése útján történő támogatása,

¹ HL C 117. E, 2010.5.6., 129. o.

² HL L 54., 2012.2.28., 20. o.

elősegítve az AKCS-országok gazdaságának a világgazdaságba való fokozatos integrációját;

- C. mivel Madagaszkár, Mauritius, a Seychelles-szigetek és Zimbabwe a Cotonoui Megállapodás aláíró felei; mivel az emberi jogok tiszteletben tartásának az EU és az AKCS-országok közötti együttműködési és fejlesztési megállapodás alapvető elemének kell lennie;
 - D. mivel az ideiglenes gazdasági partnerségi megállapodások a teljes gazdasági partnerségi megállapodások felé vezető út első lépésének tekinthetők, ami az árukereskedelemre vonatkozó szabályok mellett az eredetre és a fiatal iparágak védelmére vonatkozó szabályokról szóló fejezetek beépítésének köszönhető;
 - E. mivel a felelősségteljes kormányzásra, a politikai tisztaság átláthatóságára és az emberi jogokra vonatkozó, a Cotonoui Megállapodás 8. cikke, 11. cikke b) pontja, valamint 96. és 97. cikke szerinti rendelkezéseket az egyrészről az Európai Közösség, másrészről Madagaszkár, Mauritius, a Seychelle-szigetek és Zimbabwe között létrejött ideiglenes gazdasági partnerségi megállapodás részének kell tekinteni;
 - F. mivel bár az emberi jogok és a demokrácia helyzete Zimbabweben a javulás jeleit mutatja, továbbra is számos kihívás áll fenn az Unió és Zimbabwe közötti jövőbeli együttműködés tekintetében, nevezetesen a Globális Politikai Megállapodás teljes körű végrehajtása és a zaklatás és az emberi jogi visszaélések minden formájának felszámolása terén;
 - G. mivel Zimbabwe gazdasági fellendülése továbbra is törekény és egyes állami politikák veszélyeztetik az Unió és Zimbabwe közötti jövőbeli gazdasági kapcsolatokat;
 - H. mivel Zimbabwe szembeötlő módon semmibe veszi a nemzetközi megállapodásokat és saját nemzeti jogszabályait azáltal, hogy továbbra is engedélyezi az illegális elefántcsont-kereskedelmet;
1. rámutat arra, hogy az EU-nak elő kell mozdítani az ILO munkaügyi normáit és a munkakörülményekre vonatkozó előírásait maradéktalanul tiszteletben tartó és garantáló tisztességes kereskedelmet az EU és a fejlődő országok között, valamint biztosítani kell a lehető legmagasabb szociális és környezetvédelmi normák alkalmazását; úgy véli, hogy mindez többek között a fejlődő országokból származó erőforrásokért és mezőgazdasági termékekért fizetendő méltányos árat is magában foglalja;
 2. hangsúlyozza, hogy az IEPA ideiglenes hatályba lépése szilárd jogi keretben tett, fontos lépés az EU és az érintett négy afrikai ország közötti partnerség megerősítése felé; hangsúlyozza a tárgyalások folytatásának fontosságát egy olyan teljes megállapodás létrehozása érdekében, amelynek célja a nyílt és méltányos kereskedelem fokozásának, a beruházásnak és a regionális integrációnak az előmozdítása;
 3. úgy véli, hogy az emberi jogi bizottságról szóló törvény hatálybalépése Zimbabweben biztató lépés a kormány részéről az ország emberi jogi helyzetének javítása tekintetében, és első lépést jelent a békés és hiteles választások érdekében elkészített menetrend részeként;

4. kéri az Európai Bizottságot, hogy vegye fel újra a tárgyalásokat a régió többi hét országával, és fogadjon el olyan fejlesztésbarát megközelítést, amely összhangban áll mind a régió és a régióban fekvő országok stratégiai célkitűzéseivel és prioritásaival, mind pedig a WTO jogszabályaival;
5. mindazonáltal aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy Zimbabweben továbbra is folytatódnak az emberi jogokkal és az alapvető szabadságjogokkal kapcsolatos visszaélések, amelyek aláássák a Zimbabwe nemzeti egységkormányára által az elmúlt években tett kötelezettségvállalásokat, és ez különösképp vonatkozik a zimbabwei emberi jogi jogvédők, újságírók és a civil társadalom tagjai ellen irányuló zaklatások eseteire; felszólítja Zimbabwe kormányát, hogy tegyen meg minden szükséges intézkedést annak biztosítása érdekében, hogy senki se legyen kitéve zaklatásnak, megfélemlítésnek azért, mert emberi jogi kérdésekkel foglalkozik;
6. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az IEPA nem tartalmaz erőteljes emberi jogi záradékot, és ismételten felszólít arra, hogy az EU által kötött kereskedelmi megállapodásokba vegyenek fel kötelező erejű emberi jogi záradékokat; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az IEPA nem tartalmaz sem a fenntartható fejlődésre vonatkozó fejezetet, sem a nemzetközi munkaügyi és környezetvédelmi normák tiszteletben tartására vonatkozó előírást.
7. hangsúlyozza, hogy a gyülekezés, az egyesülés és a kifejezés szabadsága a demokrácia alapvető eleme, amely mellett Zimbabwe a Globális Politikai Megállapodás keretében teljes mértékben elkötelezte magát; felhívja a figyelmet a folyamatban lévő egyetértési eljárásra, hangsúlyozva, hogy az ideiglenes gazdasági partnerségi megállapodás EU-n belüli ratifikációja további lehetőséget jelent arra, hogy ismételten hangsúlyozzuk ezen kötelezettségvállalások és kötelezettségek végrehajtásának szükségességét;
8. hangsúlyozza, hogy a jelen körülmények között fenn kell tartani az EU (a Cotonou Megállapodás 96. cikkén alapuló) fejlesztési együttműködésének felfüggesztését, azonban az EU továbbra is elkötelezett a helyi népesség támogatása mellett;
9. támogatja az EU által jelenleg alkalmazott célzott intézkedéseket, amelyek választ jelentenek a Zimbabwei politikai és emberi jogi helyzetre, és amelyek olyan éves határozatokat foglalnak magukban, amelyek lehetővé teszik az EU számára, hogy folyamatos felülvizsgálat alatt tartsa a zimbabwei kormány vezető személyiségeit; ezenkívül hangsúlyozza, hogy ezek az intézkedésekre az ideiglenes gazdasági partnerségi megállapodás nincs hatással;
10. felszólítja Zimbabwe kormányát, hogy a célzott intézkedések felfüggesztésének lehetővé tétele érdekében tegye meg a szükséges lépéseket, többek között állítsa vissza a jogállamiságot, a demokráciát és az emberi jogok tiszteletben tartását az országban, és különösen tartson békés és hiteles alkotmányos népszavazást, valamint tegye meg a nemzetközi normáknak megfelelő választási előkészületeket;
11. megerősíti, hogy amennyiben az emberi jogok helyzete jelentősen romlik, élni kíván a rendelkezésére álló eszközökkel, többek között fontolóra veszi a megállapodás 65. cikkében foglalt rendelkezések (az úgynevezett „nem teljesítési” záradék) alkalmazását;
12. felszólítja az EU haare-i küldöttségét, hogy továbbra is ajánlja fel segítségét Zimbabwe

nemzeti egységkormányának az emberi jogok helyzetének javítása érdekében, hogy békés és hiteles választásokra kerülhessen sor azon normáknak megfelelően, amelyeket az EU valamennyi kereskedelmi partnerétől elvárna;

13. felszólítja Zimbabwe kormányát, hogy hajtsa végre az elefántcsont illegális exportjában és kereskedelmében részt vevő személyek azonosítását és felelősségre vonását, és ezen túlmenően törekedjen az átláthatóság növelésére Zimbabwe nyersanyag-kitermelő ágazatán belül annak biztosítása érdekében, hogy az ország természeti erőforrásainak legális kiaknázásából származó haszonnal megfelelően elszámoljanak és abból minden zimbabwei polgár részesüljön;
14. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Bizottságnak, a Tanácsnak, a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, a tagállamok kormányának és parlamentjének, az Európa Külügyi Szolgálatnak, Zimbabwe kormányának és parlamentjének, valamint a Dél-Afrikai Fejlesztési Közösség kormányainak.